

НОВИНИНАТО 1/06

Триває Інтенсифікований діалог між Україною та НАТО

ВМС України готуються до участі в операції
«Активні зусилля»

Відповідно до міжнародного контракту передбачається використання російських та українських літаків марки «Антонов» для усунення недоліків у спроможності Альянсу здійснювати стратегічні авіап перевезення

Співпраця Україна – НАТО:

- | 3 Інтенсифікований діалог
- | 4 Операція «Активні зусилля»
- | 5 Стратегічні авіап перевезення
- | 6–9 У центрі уваги – оборонна реформа, контроль структур розвідки, військова конференція, наукова співпраця, семінари

Актуальні питання НАТО:

- | 10 Візит до США
- | 10–11 Неофіційні засідання міністрів оборони
- | 11–12 Засідання міністрів оборони Ради Росія – НАТО
- | 12–13 Операція в Афганістані
- | 13 Ліквідація наслідків землетрусу в Пакистані
- | 14–15 Коротко ...

Новини Центру інформації та документації НАТО

Важлива сторінка

Парламентські вибори в Україні у березні 2006 року стали важливою сторінкою у розвитку демократії у Східній Європі. У своїй заяві від 27 березня ц.р. Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер висловив задоволення перебігом парламентських виборів в Україні, які, за його словами, були проведені «у такий спосіб, який спостерігачі від ОБСЄ і Управління демократичних інституцій та прав людини охарактеризували як вільний і чесний, і такий, що сприяв зміцненню демократії в Україні».

Коли перемагає демократія, народ отримує шанс долучитися до написання сценарію майбутнього країни. Україна почала писати сценарій свого майбутнього, коли здобула незалежність. І як писав видатний російсько-український письменник Михайло Булгаков, «рукописи не горять». Демократичні цінності міцно укорінюються в життя України і залишатимуться тут навічно.

Ми спостерігали гострий контраст з виборами в Білорусі, які також проходили у березні. НАТО засудила використання сили білоруською владою проти мирних цивільних демонстрантів, які не погоджувалися з порушенням їхнього права на демократичний виборчий процес.

Найближчими місяцями відносини Україна – НАТО будуть багатими на події та цікавими. 28 квітня у Софії (Болгарія) відбулося

неформальне засідання Комісії Україна – НАТО на рівні міністрів закордонних справ. 19 травня у Києві засідатиме Спільна робоча група з питань оборонної реформи на найвищому рівні, вивчаючи успіх, досягнутий Україною у реформуванні структур безпеки. Ми також очікуємо офіційного початку такого необхідного проекту зі знищення в Україні надлишкової стрілецької зброї та озброєнь у рамках Цільового фонду програми НАТО «Партнерство заради миру».

В інформаційній галузі заплановано провести ще дві Академії НАТО в Одеському та Сімферопольському університетах. Ми також і надалі підтримуватимемо зусилля українського керівництва стосовно вироблення національних інформаційних програм щодо євроатлантичної інтеграції України, зокрема, беручи участь у Днях Європи в Україні з метою поширення інформації про НАТО.

Наукова співпраця між Україною та НАТО також повинна стати більш помітною, із проведенням візитів експертів та інформаційних зустрічей з представниками наукових кіл. Ці заходи матимуть на меті ознайомити українських науковців з усім спектром співпраці з Альянсом у цій галузі, який Україна, на жаль, не використовує на повну силу (*докладніше: www.nato.int/science*). Я також закликаю Міністерство освіти і науки України, нашої контактної установи у цій галузі, підвищити обізнаність української наукової спільноти з тим широким спектром можливостей, який пропонує Наукова програма НАТО.

Мішель Дюре
Директор

Оновлений календар подій можна знайти на веб-сторінці за адресою:
www.nato.int/docu/other/ukr/plan-act-ukr.htm

Друковані примірники видання «Новини НАТО» та інших публікацій НАТО, а також доступ до документів з питань безпеки в електронному вигляді можна отримати, звернувшись до Центру інформації та документації НАТО в Україні:

04119, Київ, вул. Мельникова, 36/1, тел.: 38 (044) 482 06 16 / 17, факс: 38 (044) 482 06 22, ел. пошта: nidc@ukrpack.net

Посилання на колишню Югославську Республіку Македонія у цій публікації позначені зірочкою (*), яка означає таку зноску: «Туреччина визнає Республіку Македонія за її конституційною назвою».

Президент підписує щорічний Цільовий план

Президент України Віктор Ющенко підписав Цільовий план Україна – НАТО на 2006 рік. Комісія Україна – НАТО напередодні включила до плану спільні заходи Україна – НАТО.

Цільовий план формулює перелік цілей за багатьма напрямками, що охоплюють внутрішньополітичні питання, питання зовнішньої та безпекової політики, реформування сектора безпеки та оборони, зв'язки з громадськістю, інформаційну безпеку, економічні та юридичні питання. У деяких напрямках цілі досягаються шляхом внутрішніх дій України, в інших для досягнення цілей мають бути узгоджені спільні дії України та НАТО. Втілення таких цілей буде кроком уперед на шляху виконання довгострокових стратегічних завдань, визначених у Цільовому плані 2002 року, метою якого є досягнення Україною цілей євроатлантичної інтеграції.

Повний текст щорічного Цільового плану можна знайти в Інтернеті: www.nato.int/ukraine

Триває Інтенсифікований діалог

Майже рік минув з того часу, коли було введено в дію Інтенсифікований діалог між Україною та НАТО стосовно прагнення України до членства та відповідних реформ, і нещодавно, 23 березня ц.р., у штаб-квартирі НАТО відбувся другий широкомасштабний раунд переговорів щодо перебігу Діалогу.

Метою цього одноденного раунду переговорів було забезпечити можливість ще одного неформального обміну поглядами щодо очікувань держав Альянсу стосовно України як потенційного кандидата на вступ до НАТО, а також здійснити аналіз успіху України у втіленні реформ після проведення першого раунду переговорів у вересні 2005 року (див. «Новини НАТО» № 2/05). Під час чотирьох засідань обговорювалися питання зовнішньої політики, правові аспекти, внутрішньополітичні питання та реформування структур безпеки і оборони.

Представницьку делегацію України, до складу якої входили 17 посадовців, серед них – перший заступник міністра оборони України, заступник міністра юстиції та заступник голови Служби безпеки України, – очолював перший заступник міністра закордонних справ Антон Бутейко. У переговорах також взяли участь представники Кабінету Міністрів України, секретаріату Президента та Міністерств закордонних справ, оборони, внутрішніх справ, юстиції, економіки та фінансів, а також Ради національної безпеки та оборони, Збройних сил України, Служби безпеки, Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції, Державного комітету з питань телебачення та радіомовлення.

Серед зовнішньополітичних питань, що порушувалися, були намагання України продовжувати політику добросусідських відносин та сприяти врегулюванню конфліктів із сусідніми державами мирним шляхом. Обговорювалося також питання безпеки і стабільності у більш широкому регіоні, зокрема намагання врегулювати «заморожений конфлікт» у Молдові. Стосовно внутрішньополітичного життя України обговорення точилися на підготовці до виборів до Верховної Ради України, боротьбі з корупцією та економічному розвитку. Серед правових питань порушувалися різні аспекти угод між Україною та НАТО, а також технічні питання, які впливають на співпрацю Україна – НАТО, зокрема надання Україні технічної допомоги.

Реформування структур безпеки та оборони вже тривалий час стоїть на порядку денному відносин Україна – НАТО, задовго до того, як було розпочато Інтенсифікований діалог. Успішне втілення реформ у цій галузі також є важливим елементом реалізації прагнення України досягти мети євроатлантичної інтеграції. Переговори експертів точилися навколо стану нещодавно опублікованої Білої книги – щорічного документа з питань оборони, оборонного бюджету та досвіду, набутого внаслідок поточної реорганізації Міністерства оборони та Генерального штабу, а також більш широкої реформи структур безпеки, таких як Служба розвідки, Служба безпеки України та Міністерство внутрішніх справ.

Раніше, також у рамках Інтенсифікованого діалогу, відбулися два засідання Політичного комітету у форматі Україна – НАТО. Перше (у січні) було присвячене різним зовнішньополітичним питанням; друге (у лютому) забезпечило нагоду обговорити правові питання та конституційну реформу в Україні. Прогрес у запровадженні заходів Інтенсифікованого діалогу також став однією з багатьох тем, що порушувалися під час зустрічі міністра закордонних справ України Бориса Тарасюка та Генерального секретаря НАТО Яапа де Хооп Схеффера у штаб-квартирі НАТО 1 лютого 2006 року.

Зустріч міністра закордонних справ України Бориса Тарасюка з Генеральним секретарем НАТО у штаб-квартирі НАТО, 1 лютого.

Забезпечуючи контроль судноплавства та супровід невійськових суден через Гібралтарську протоку, операція «Активні зусилля» допомагає виявляти, запобігати та захищатися від терористичної загрози на Середземному морі.

Українська підтримка операції «Активні зусилля»

23 лютого контр-адмірал Кабаненко, заступник командувача Військово-морських сил (ВМС) України, очолював українську делегацію під час візиту до штаб-квартири НАТО. Українська делегація провела брифінги для членів Військового комітету НАТО, а також обговорила на робочому рівні з представниками військового штабу НАТО підготовку українських кораблів для участі в операції Альянсу «Активні зусилля», морської антитерористичної операції НАТО на Середземному морі.

Обмін листами у квітні 2005 року започаткував юридичні підстави для підтримки операції «Активні зусилля». Відтоді декілька груп експертів з військових командувань Альянсу відвідали командування Військово-морських сил України у місті Севастополь, щоб на робочому рівні започаткувати конструктивну співпрацю та опрацювати практичні питання з метою сприяння участі України в операції. Сьогодні Україна здійснює підготовку фрегата, десантного корабля-амфібії, корвета та відповідних екіпажів, що на ротаційній основі братимуть участь у підтримці операції. Хоча термін участі першого українського корабля було попередньо заплановано на початок 2007 року, існують наміри щодо наближення терміну готовності корабля вже восени цього року, щойно будуть успішно завершені усі необхідні підготовчі процедури.

Процеси підготовки та атестації є двома основними елементами процедур, які передують розгортанню. НАТО направляє мобільні навчальні групи до України для допомоги у розвитку обізнаності представників ВМС України зі стандартними процедурами та взаємодією військових елементів НАТО. Також існує необхідність щодо здійснення сумісної з кораблями НАТО, що беруть участь в операції «Активні зусилля», підготовки на морі для отримання практичних навичок спільного маневрування, а також висадки на підозрілі кораблі.

Українською стороною повинні бути вирішені ключові проблеми для ефективної участі в операції. Найбільш значимою проблемою є незнання англійської мови більшістю представників українських ВМС. Також необхідно певний час, щоб усі документи, які стосуються проведення операції, було перекладено, розповсюджено, розглянуто та цілком усвідомлено. Також має бути вирішено низку питань, що стосуються тилового забезпечення та адміністративної підтримки.

Окрім цього, перш ніж українські кораблі реально візьмуть участь в операції «Активні зусилля», вони мають бути оцінені з точки зору оперативної готовності, що передбачено типовим процесом сертифікації, який використовується для оцінки кораблів НАТО.

Підписано угоду щодо стратегічних авіаційних перевезень

Завдяки міжнародній угоді російські та українські літаки марки «Антонов» використовуватимуться для здійснення перевезень військ НАТО. Це є тимчасовим рішенням, спрямованим розв'язати проблему нестачі європейських спроможностей щодо здійснення стратегічних авіаційних перевезень з огляду на триваючий процес розробки транспортного літака «Аеробус А400М», який планується завершити у 2010 році.

23 січня 15 країн – членів НАТО підписали контракт з ТОВ «Руслан», дочірньої російської компанії «Волга-Днепр», що розташована у Лейпцигу, Німеччина. До 15 країн НАТО, що першими підписали контракт, а саме: Канади, Чеської Республіки, Німеччини, Данії, Фінляндії, Франції, Угорщини, Люксембургу, Нідерландів, Норвегії, Польщі, Португалії, Словаччини, Словенії та Великої Британії, 23 березня приєдналася Швеція.

Згідно з контрактом два літаки Ан-124-100 будуть надані у постійне користування, інші два літаки мають бути надані протягом шести днів і ще два літаки протягом дев'яти днів після надходження відповідного запиту. Така міжнародна угода дозволить країнам – учасникам Тимчасової домовленості щодо здійснення стратегічних перевезень (SALIS) виконати зобов'язання, спрямовані на зміцнення спроможностей, необхідних НАТО та Європейському Союзу.

Початкова дія контракту становитиме три роки із можливістю її подальшого продовження. Літак, задіяний з початку лютого, надаватиме російська компанія «Волга-Днепр» та українське Конструкторське бюро Антонова. Адміністративна підтримка контракту здійснюється Агентством НАТО з питань технічного забезпечення та постачання (NAMSA), а умови його виконання забезпечуватимуться Координаційним центром SALIS у місті Ейндховен, Нідерланди. Країни – учасниці контракту зобов'язуються використовувати літак не менш 2 тисяч годин нальоту щорічно.

Ідея щодо започаткування плану SALIS з'явилася після підписання у червні 2003 року міністрами оборони країн – членів НАТО листа-наміру щодо створення міжнародного консорціуму для систематизації стратегічних авіаційних перевезень. Стратегічні авіаційні перевезення є ключовою спроможністю, що дозволяє здійснювати швидке розгортання військ та обладнання у місцях призначення. Останнім часом триваюча операція НАТО в Афганістані, тилова допомога Місії Африканського Союзу у Дарфурі, а також операція з подолання наслідків землетрусу в Пакистані позначили необхідність стратегічних авіаційних перевезень, які були б спроможні впоратися з нестандартним великогабаритним вантажем. Ан-124-100 – єдиний літак, що може транспортувати вантаж вагою до 120 тонн.

Компанія «Волга-Днепр» та Конструкторське бюро Антонова вже надавали літаки Ан-124-100 для підтримання операції в Афганістані з виконанням щотижневих рейсів з Німеччини до Афганістану та у зворотному напрямку, що здійснювались відповідно до контрактів, підписаних із Центром координації перевезень штабу Об'єднаного командування збройними силами НАТО в Європі. Більше того, Меморандум про взаєморозуміння між НАТО та Україною стосовно стратегічних авіаційних перевезень очікує ратифікації у Верховній Раді України. На зразок попереднього меморандуму, разом з Росією було розроблено рамкову угоду та доповнення, необхідні для її реалізації стосовно повітряних перевезень. Прогрес щодо просування зазначеної угоди залежить від ратифікації Державною Думою Росії Угоди про статус збройних сил (SOFA), підписаної міністром закордонних справ Росії у квітні 2004 року. SOFA надає юридичне підґрунтя для взаємної підтримки військ НАТО та країн-партнерів, включаючи російські війська, що діють або пересуваються територією іншої країни – учасниці угоди. Така підтримка охоплює питання оформлення необхідної документації, а також юридичні, податкові, митні та інші технічні питання.

Літаки марки «Антонов» використовувалися під час операції НАТО з ліквідації наслідків землетрусу у Пакистані.

Міністерство оборони працює над питаннями євроатлантичної інтеграції

Інтенсифікований діалог між Україною та НАТО базується на двосторонніх та багатосторонніх зустрічах представників України, штабу НАТО та представників країн-членів стосовно прагнення України до членства та відповідних реформ, необхідних для досягнення цієї мети. Водночас подібні зусилля можуть вважатися успішними лише за умови, якщо вони сприяють проведенню Україною ефективного самоаналізу щодо поточного стану внутрішніх реформ, проблем, що залишаються, а також додаткових зусиль, які необхідно здійснити для виконання стандартів НАТО.

Під час консультацій високого рівня між Україною та НАТО з питань оборонної реформи та оборонної політики, які відбулися у Вільнюсі у жовтні 2005 року, міністр оборони України Анатолій Гриценко повідомив, що його Міністерство розпочало докладати зусилля для проведення такого аналізу, зокрема у галузі оборонних питань. Він також заявив про те, що Україна зацікавлена у допомозі експертів НАТО та Офісу зв'язку НАТО в Києві у цій роботі.

Інтенсифікований діалог може бути успішним лише у комбінації з самоаналізом

У листопаді 2005 року Міністерство оборони розпочало фундаментальну аналітичну роботу під проводом департаменту військової політики та стратегічного планування Міністерства, також із залученням основних департаментів Міністерства оборони та управлінь Генерального штабу. Результатом аналізу стала початкова оцінка поточної ситуації та планів Міністерства оборони на основі інформації, набутої в процесі Інтенсифікованого діалогу, досвіду нових членів НАТО, а також досвіду України, набутого під час спільної з НАТО роботи з визначення вимог до взаємосумісності та спроможності з метою підвищення здатності українських військових проводити спільні миротворчі операції з силами НАТО.

У січні ц.р. зазначений процес перейшов у другу фазу. В Офісі зв'язку НАТО було проведено одноденний семінар із залученням експертів зі штаб-квартири та країн-членів НАТО, який вели відповідні департаменти і управління Генерального штабу та Міністерства

оборони. Група НАТО, яку очолював директор Управління планування сил НАТО, включала представників Міністерств оборони Болгарії, Естонії, Литви та Польщі, що мали відповідний досвід з підготовки до членства в НАТО.

Було обговорено такі питання:

- посилення функцій цивільного управління та нагляду;
- удосконалення системи планування та управління оборонними ресурсами;
- реструктуризація збройних сил відповідно до завдань та наявних ресурсів;
- розвиток мобільних сил, здатних розгортатись та брати участь в операціях під проводом НАТО;
- участь у поточних операціях НАТО;
- зміцнення внутрішніх механізмів співробітництва з НАТО.

Відкрита дискусія забезпечила українських учасників суттєвою інформацією, а також започаткувала прямі постійні зв'язки з відповідними експертами Альянсу.

Подібні консультації відбулися 21 березня із залученням експертів країн «Вишеградської четвірки» (Чеської Республіки, Угорщини, Польщі та Словаччини). 16 лютого Офіс зв'язку НАТО проводив семінар, у якому експерти з Міністерства оборони Естонії поділилися з представниками 15 міністерств України досвідом у галузі адаптації національної нормативної бази до вимог НАТО.

Офіс зв'язку НАТО продовжує підтримувати Міністерство оборони України, Міністерство закордонних справ та Міністерство юстиції у питаннях аналізу та запровадження результатів цих та інших експертних заходів.

Демократичний контроль над розвідкою

Співробітництво у галузі розвідки відіграє більш важливу роль з огляду на зусилля НАТО допомогти країнам-членам та країнам-партнерам підготуватися до сучасних викликів безпеці. Як співтовариство демократичних держав, Північноатлантичний альянс дотримується принципів та практики ефективного демократичного нагляду впливової системи, якою сьогодні є розвідка. Такий нагляд є важливим не лише для переконання у тому, що розвідувальні служби працюють в інтересах громадян, він також важливий для самої розвідки з точки зору допомоги у будівництві механізму суспільної підтримки, від якого залежать бюджетні та операційні асигнування.

У квітні 2005 року під час зустрічі міністрів закордонних справ у ході засідань Комісії Україна – НАТО Альянс започаткував більш тісну співпрацю з українськими структурами розвідки у галузі боротьби з тероризмом. НАТО також погодилася надати консультативну допомогу Україні щодо реформування структур розвідки з метою досягнення нею відповідних євроатлантичних стандартів, що також сприяє посиленню демократичного та цивільного нагляду.

Забезпечити, щоб структури розвідки слугували інтересам громадян

З метою виконання такого зобов'язання майже сто офіційних осіб та експертів з України і країн НАТО 19 грудня 2005 року зібралися у Києві для участі у круглому столі на тему «Цивільний та демократичний нагляд за розвідувальними структурами» (див. «Новини НАТО» 4/05). Захід за участю українських парламентаріїв, керівництва секретаріату Ради національної безпеки та оборони України, Адміністрації Президента, а також представників розвідувальних і правоохоронних структур, який проводився, символічно, у стінах Верховної Ради, був першим подібним заходом, під час якого відкрито обговорювалося питання посилення ефективного демократичного та цивільного нагляду. Обговорення стосувалися питань ролі Верховної Ради та центральних органів виконавчої влади у забезпеченні ефективного нагляду за розвідувальними структурами, а також дотримання необхідних вимог таємності для забезпечення оперативної ефективності, з одного боку, і необхідності нагляду, з іншого. Було визначено низку специфічних питань для їх майбутнього обговорення на рівні експертів.

Реалізуючи вищезазначені зобов'язання, 24 січня 2006 року за допомогою Європейського центру досліджень проблем безпеки імені Дж. Маршалла та Офісу зв'язку НАТО в Україні проведено відповідний семінар. Доповідачами на семінарі були колишній директор Служби зовнішньої розвідки Німеччини та колишній помічник міністра оборони США з питань нагляду за розвідувальною діяльністю. Майже 30 офіційних представників уряду, представників апарату Верховної Ради України та представників розвідки детально обговорили питання нагляду за розвідувальною діяльністю. Роль та відповідальність системи розвідки у процесі нагляду, а також досвід, набутий країнами, які нещодавно стали членами НАТО, були основними темами обговорень.

Відкриття Центру перепідготовки

15 лютого у Хмельницькому за підтримки НАТО відбулася церемонія відкриття Центру з питань перепідготовки та адаптації. Завдяки активній підтримці НАТО цей Центр є унікальною установою, що надає допомогу українським військово-службовцям, які звільняються з дійсної військової служби. Метою проекту, що фінансується через Трастовий фонд програми «Партнерство заради миру», є надання допомоги Україні у розв'язанні питань, пов'язаних із наслідками оборонної реформи та скороченням чисельності збройних сил. Військовослужбовці, які звільнилися з лав Збройних сил України, отримують необхідні знання, беручи участь у багатьох курсах, що запропоновані Центром, таких як маркетинг, комп'ютерні системи та технології. Центр також надаватиме допомогу з питань працевлаштування через участь у ярмарках вакансій та надання індивідуальних консультацій. Тривалість проекту розрахована на три роки із загальним фондом близько 430 тис. євро.

У церемонії відкриття брали участь пан Рональд Келлер, посол Нідерландів в Україні, та заступник міністра оборони України пан Володимир Пасько, який висловив вдячність за надання допомоги. Слід зазначити, що Нідерланди є провідною країною, відповідальною за реалізацію проекту.

(Детальнішу інформацію про співробітництво Україна – НАТО у галузі підготовки та адаптації колишніх військовослужбовців можна отримати у «Новини НАТО» 4/05).

Допомога Україні у подоланні негативних наслідків скорочення збройних сил є пріоритетним завданням.

Посол Нідерландів, начальник Національної академії оборони України та командувач Оборонного коледжу НАТО виступають перед українськими офіцерами під час Міжнародного тижня НАТО в Києві у лютому.

Міжнародний тиждень НАТО

Національною академією оборони України спільно з Оборонним коледжем НАТО було організовано Міжнародний тиждень НАТО, що проходив у Києві з 6 по 10 лютого. Метою щорічного заходу було ознайомлення українських офіцерів зі структурою та керівними принципами функціонування НАТО, обговорення сучасних викликів безпековому середовищу, які долає Північноатлантичний альянс та його партнери, а також розуміння цінності зміцнення відносин між Україною та НАТО.

Захід був відкритий начальником Національної академії оборони України генералом армії України Віталієм Радецьким, начальником Оборонного коледжу НАТО генерал-лейтенантом Марком Ванкейрсбілком та послом Нідерландів в Україні паном Рональдом Келлером (посольство Нідерландів є сьогодні відомством для зв'язків з НАТО в Україні).

Програма Міжнародного тижня НАТО була розроблена відповідно до вимог навчального плану Національної академії оборони України, переслідуючи мету щодо поглиблення взаєморозуміння та досягнення продуктивнішого рівня співробітництва. Відомі доповідачі з Оборонного коледжу НАТО та інших міжнародних структур провели лекції з питань організації НАТО та її методів роботи, у тому числі під час розв'язання міжнародних питань безпеки, таких як тероризм, зброя масового знищення, та ролі регіону у конфліктах сьогодення.

Кращі бронезилети

Група науковців з Чеської Республіки, Росії, Словаччини та України працює в рамках проекту програми «Партнерство заради миру» під назвою «Легкий та прозорий захист», метою якого є розробка нового покоління матеріалу для виготовлення бронезилетів.

Зазначена група має наміри розробити технологію виробництва надміцного поверхневого шару для такого матеріалу (монокристала сапфіру або скло, отримане з окислу алюмінію), який був би спроможний руйнувати кулю, а також поглинати основну частку енергії удару. Решта енергії, отриманої від удару кулі, поглинатиметься внутрішніми пластиковими та скляними шарами матеріалу. Товщина та структура матеріалу таких шарів буде предметом дослідження даного проекту. Новий матеріал більш легкий (щільність близько 80 кг/м²) та більш тонкий (товщина 25 – 35 мм), ніж нині існуючі, забезпечує такий самий рівень захисту, як і матеріал, що вже застосовується (товщина 80 мм).

Шляхом оптимізації технології група також ставить за мету досягнення масового виробництва нового матеріалу з кінцевою вартістю, більш привабливою для споживачів в усьому світі.

Харківський інститут монокристалів буде виробником та постачальником сапфіру. Завершення розробки та виробництво внутрішніх шарів матеріалу здійснюватиме спільне підприємство кераміки підвищеної складності імені Сант Гобаїна, що розташоване у місті Турнов, Чеська Республіка.

Зазначений проект, який виграв грант у листопаді 2005 року, очікується завершити навесні 2009 року. Програма НАТО «Наука заради миру» сприяє міжнародному співробітництву між науковцями з метою підтримання безпеки шляхом застосування новітніх досягнень науки у розв'язанні проблем.

Зимова академія у Львові

Національним університетом імені І. Франка, що розташований у Львові, за підтримки Центру інформації та документації НАТО в Україні з 22 по 24 лютого 2006 року організовано третю щорічну Зимову академію для студентів на тему «НАТО, безпека та нові демократії: поточне співробітництво та перспективи на майбутнє».

У заході брали участь студенти з усіх регіонів України, які вивчають міжнародні відносини та журналістику, а також мають відповідну зацікавленість у питаннях глобальної безпеки. Студенти з Білорусі, Естонії, Польщі, Румунії та Росії також були запрошені взяти участь у цьому триденному заході.

Зимова академія дала студентам можливість обмінятися думками з питань безпеки з офіційними представниками НАТО, академічними колами та відповідними експертами. Теми обговорень включали нові питання глобальної безпеки, Інтенсифікованого діалогу України з НАТО щодо набуття членства, співробітництва та відносин НАТО з країнами-партнерами, трансформації НАТО з огляду на поточні операції та зусилля з реагування на сучасні виклики безпеці, а також важливості громадської дипломатії та розвитку громадянського суспільства. У 2006 році за підтримки Центру інформації та документації НАТО в Україні заплановано проведення трьох інших академій.

Гендерний аспект безпеки

2 березня ц.р. у Києві міністр молоді, сім'ї та спорту України Юрій Павленко відкрив міжнародну конференцію на тему «Гендерний аспект національної безпеки та оборони». Захід організовано Міністерством молоді, сім'ї та спорту спільно з Центром інформації та документації НАТО в Україні у рамках Плану дій Україна – НАТО. Його підтримали Організація з безпеки та співробітництва в Європі, Програма розвитку ООН, Міністерство оборони та Міністерство закордонних справ України, а також взяли участь народні депутати України.

Обговорення точилися навколо вироблення нового розуміння безпеки крізь призму гендерних питань як свідчення того, що чоловіки і жінки мають свій досвід поводження у кризових ситуаціях, а також зважаючи на те, що їхні, часто відмінні, потреби у галузі безпеки мають враховуватися, коли йдеться про участь в операціях з відновлення миру, надання гуманітарної допомоги, а також під час планування у секторах безпеки та оборони. Було запропоновано огляд діяльності НАТО, спрямованої на раціоналізацію гендерного питання у щоденній роботі організації чи то шляхом вироблення настанов з поведінки для миротворців НАТО, намагання забезпечити гендерний баланс та розмаїття в структурах НАТО, або ж завдяки заохоченню працюючої влаштування та утримання жінок на посадах у збройних силах. У рамках заходу було проведено телеміст за участю експертів НАТО з Брюсселя. Учасники обмінялися думками щодо визначення гендерного питання, ролі жінок у політиці та Збройних силах України і країн НАТО.

З огляду на те, що гендерне питання нечасто порушується в Україні у контексті безпеки, захід викликав неабияку зацікавленість ЗМІ та чимало запитань.

Студенти обговорюють питання безпеки з посадовцями НАТО, науковцями та експертами під час Зимової академії НАТО у Львові.

© The White House, Kimberlee Hewitt

Президент Джордж Буш вітає Генерального секретаря НАТО Яапа де Хооп Схеффера в Овальному кабінеті Білого дому.

Візит Генерального секретаря НАТО до Вашингтона

У період з 20 до 21 березня Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер відвідав Вашингтон, зустрівся з Президентом Джорджем Бушем, Державним секретарем Кондолізою Райс, міністром оборони Дональдом Рамсфельдом, а також з іншими представниками Адміністрації.

Під час обговорень було порушено дві основні теми: хід трансформації НАТО у контексті підготовки до саміту НАТО, що відбудеться у листопаді в Ризі, а також поточні операції та місії НАТО.

У контексті підготовки до Ризького саміту Генеральний секретар та його співрозмовники обговорили шляхи подальшого зміцнення спроможностей НАТО та його здатності співпрацювати з такими партнерами, як Австралія, Японія, Нова Зеландія та Північна Корея.

Стосовно проблеми Дарфуру, Президент США та Генеральний секретар погодилися, якщо протягом шести місяців Місія Африканського Союзу передасть свої повноваження Місії Об'єднаних Націй, то у цьому контексті НАТО може розглянути питання щодо збільшення обсягу допомоги. Відтак Генеральний секретар НАТО зазначив, що вірить у позитивне вирішення подібного прохання в НАТО, зокрема не з огляду відправлення сил НАТО до країни, а скоріше з точки зору посилення існуючої ролі НАТО щодо тилового забезпечення та авіаційних перевезень.

Щодо питання Афганістану співрозмовниками підкреслено спільне зобов'язання підтримувати та розширювати діяльність Міжнародних сил сприяння безпеці, що діють під проводом НАТО, на південь, а згодом на схід країни.

Висвітлюючи позицію стосовно Іраку, Президент Буш висловив задоволення, що діяльність Навчальної місії НАТО має позитивний ефект у питанні професійної підготовки офіцерів збройних сил Іраку, які показали відмінні якості під час операцій проти повстанців.

Генеральним секретарем НАТО було також порушено питання Ісландії у світлі нещодавньої заяви Сполучених Штатів щодо намірів відкликати чотири винищувачі F-16, які знаходились у країні. Адміністрація США повідомила, що продовжуватиме обговорення з Ісландією стосовно того, як удосконалити двосторонню угоду з питань оборони. У разі досягнення домовленості, що участь НАТО у забезпеченні повітряної оборони Ісландії вважатиметься за доцільну, Північноатлантичний альянс відпрацьовуватиме відповідний план дій.

Неформальні переговори з питань оборони у Таорміні

9 та 10 лютого міністри оборони країн – членів НАТО збиралися для проведення неформальних переговорів у місті Таормін, Італія. Зазначені переговори дали можливість обмінятися поглядами щодо поточних операцій, триваючої трансформації НАТО, а також розпочати підготовку до

саміту НАТО, який заплановано до проведення у листопаді у місті Рига, Латвія.

Основний акцент зазначених переговорів у контексті трансформації НАТО приділявся Силам реагування НАТО (СРН). Очікується, що СРН будуть повністю підготовлені у жовтні, до цього вони братимуть участь у широкомасштабному навчанні, що проводитиметься у Кейп Верді цього літа. Міністрами наголошено на важливості СРН як окремої спроможності НАТО – високопрофесійних сил, що налічуватимуть близько 25 тис. особового складу, здатних до розгортання для участі у широкому спектрі операцій у будь-якій точці світу протягом п'яти діб після отримання відповідного розпорядження, а також як засіб трансформації, здатний об'єднати сили Альянсу на основі ротаций для вивчення найновіших доктрин та розвитку найостанніших спроможностей.

Міністри також продовжили обговорення стосовно того, як розподіляти фінансові навантаження щодо відповідних складових операцій НАТО, а також розгортання СРН. Не було досягнуто конкретних домовленостей, хоча стало зрозумілим, що питання фінансування буде важливою частиною обговорень між членами Альянсу напередодні Ризького саміту, у той час як робота саміту зосереджуватиметься на трансформації НАТО.

У Таорміні також мала місце неформальна зустріч в рамках Ради Росія – НАТО, під час якої, в основному, було порушено питання оборонного співробітництва Росія – НАТО та пріоритети на наступний рік (див. нижче). Крім того, вперше міністри оборони країн – членів НАТО зустрілися зі своїми колегами або їх представниками, що представляли сім країн Середземноморського діалогу: Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданію, Мавританію, Марокко та Туніс. Вони обговорили

шляхи зміцнення практичного співробітництва у галузях оборонної реформи, підготовки та реагування на природні та техногенні катастрофи. Три країни – члени Середземноморського діалогу виявили заінтересованість щодо підтримки антитерористичної операції НАТО на Середземному морі.

Міністри оборони Росії та НАТО обговорили пріоритети на 2006 рік

10 березня у Таорміні міністри оборони провели неформальну зустріч в рамках Ради Росія – НАТО (РРН). Вони обмінялися поглядами щодо стану оборонного співробітництва між Росією і НАТО та пріоритетами про співробітництво у 2006 році і на перспективу. Міністри також вивчили можливості проведення додаткових практичних заходів співробітництва, а також поглиблення політичного діалогу в рамках РРН.

Зустріч відбулася на тлі практичних досягнень роботи РРН, включаючи спільні ініціативи у напрямках управління космічним простором, протиракетної оборони театру дій та проведення пілотного проекту щодо допомоги афганській стороні у боротьбі з обігом наркотиків. Особливої уваги заслуговує діяльність РРН у галузі боротьби з тероризмом. Така діяльність охоплює обмін аналітичними та розвідувальними даними, оцінку загрози у зонах спільних інтересів Росії та НАТО, ініціативу щодо спостереження за космічним простором та триваючу підготовку Військово-морських сил Росії до участі у морській антитерористичній операції «Активні зусилля», яка проходить у Середземному морі.

Під час зазначеної зустрічі російський крейсер «Москва», що слугує тренувальною базою російських офіцерів, які братимуть участь в операції «Активні зусилля» наприкінці цього року, прибув до порту Мессіна. Протягом весни представники НАТО та Росії закінчать важливий етап підготовки, що передуватиме розгортанню, включаючи підготовку на морі (див. текст у рамці на стор. 12). Після проведення зустрічі Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер разом із російським міністром оборони Сергієм Івановим відвідали корабель та відзначили важливість такої підготовки як крок уперед у відносинах Росія – НАТО.

Міністри також обговорили інші триваючі місії, що здійснюються під проводом НАТО, такі як операції в Афганістані, Балканах, Іраку, Дарфурі, а також поточні безпекові питання, зокрема у галузі енергетичної безпеки.

Міністри оборони країн НАТО зустрічаються у Таорміні, Італія.

Перше тренування Росії та НАТО на морі

Офіцери ВМС Росії, що були призначені для участі у антитерористичній операції НАТО на Середземному морі, 17 лютого успішно закінчили перший етап тренувань.

5 лютого тренувальна група НАТО у складі п'яти осіб прибула на російський крейсер «Москва», що є флагманом Чорноморського флоту Росії та базується у Севастополі, для координації заходів з підготовки особового складу зі штабу Чорноморського флоту Росії та з кораблів «Пытливый» і «Сметливый», що були визначені для участі в операції «Активні зусилля» наприкінці цього року. Перша фаза тренувань відбулася на борту крейсера «Москва» під час походу корабля до порту Мессіна, Італія. Друга фаза, що була проведена в порту, включала розгортання захищених ліній військового зв'язку з кораблями НАТО. Такі дії було проведено уперше. Третя і остання фаза тренування мала місце 14 лютого, після відбуття «Москви» з порту, коли до нього приєдналися фрегати НАТО для проведення навчань в Іонічному морі з метою відпрацювання посадки на корабель, інспектування підозрілих суден, транспортування підозрілих вантажів, відпрацювання спільних маневрів, ведення зв'язку і відбиття повітряних та морських атак.

Протягом наступних місяців Об'єднане командування НАТО, що базується в Неаполі, Італія, тісно співпрацюватиме з Російськими ВМС та з Чорноморським флотом Росії з метою подальшого розвитку взаємосумісності.

Photo by Gary Davies, UK Royal Navy

Російський моряк піднімається на борт іспанського фрегата під час військово-морських навчань в Іонічному морі у лютому.

Афганістан: довгострокове зобов'язання

У січні 2006 року під час головної міжнародної конференції, що була проведена в Лондоні, керівництвом Афганістану та міжнародними донорами погоджено п'ятирічний План розвитку країни, який визначає основні орієнтири у таких напрямках, як безпека, економічний розвиток та розвиток управлінських структур. Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер підкреслив довгострокові зобов'язання Альянсу щодо допомоги у розбудові безпеки та стабільності в Афганістані.

Генеральний секретар НАТО відзначив, що зростаюча кількість військ НАТО в країні, таких як Міжнародні сили сприяння безпеці (МССБ), незабаром сягатимуть 16 тисяч осіб та поширюватимуть сферу своєї діяльності на південь країни, є суттєвим підтвердженням цих зобов'язань. У той час, коли Місія НАТО в Афганістані розширюється, Генеральний секретар наголосив, що головна мета НАТО в країні залишається незмінною: «Надати уряду Афганістану можливість встановити цілковитий контроль та відповідальність для посилення безпеки усіх провінцій країни». Основною частиною цього процесу буде допомога НАТО у проведенні реформи безпекового сектора та сприяння розвитку Національних збройних сил Афганістану.

Разом з тим пан Схеффер попередив, що «безпека не може бути досягнута з використанням лише військових засобів. Коли МССБ виконують свої завдання з підтримання безпеки, ми не зможемо досягти успіху без адекватного цивільного управління, верховенства права, економічного та регіонального розвитку. Розбудова державних структур, розвиток, реконструкція та професіональний розвиток допомагатимуть у підсиленні заходів зі зміцнення безпеки».

Під час зазначеної конференції сили НАТО в Афганістані зіткнулися з новою проблемою: управління масовими виступами. 7 лютого протести проти карикатур на пророка Мухаммеда, що були розміщені у низці датських та європейських газет, переросли у ворожі демонстрації поблизу розташування Групи з відбудови провінції (ГВП) сил МССБ, що знаходиться у місті Меймене, північна частина Афганістану. (Норвезькі солдати були серед військово-службовців, що входили до складу Групи, а Норвегія була однією з країн, проти якої спрямовано протести представників мусульманського світу). МССБ продемонстрували максимальну стриманість, незважаючи на зростаючу загрозу, коли демонстранти намагалися прорватися у розташування Групи, використовуючи петарди та кидаючи гранати. Спочатку солдати використовували сльозогінний газ та гумові кулі, щоб розігнати протестуючих; пізніше вони застосували попереджувальні постріли у повітря. Сили швидкого реагування, що розташовані у місті Мазарі-Шаріф, були перекинуті до Меймене для охорони аеродрому та підтримки ГВП.

Війська НАТО знищують незаконну схованку зброї в Афганістані.

Польські інженери ремонтують дорогу, яку було пошкоджено внаслідок землетрусу у районі Азад Джамму Кашмір, Пакистан.

Закінчення операції у Пакистані

На початку лютого було завершено операцію НАТО з допомоги народу Пакистану, започатковану на прохання уряду Пакистану після катастрофічного землетрусу, що стався минулого жовтня. За підрахунками, через землетрус загинуло близько 80 тис. осіб і три мільйони залишилося без їжі та даху над головою напередодні суворой гімалайської зими.

НАТО здійснила більш ніж 160 рейсів з Європи, під час яких перевезено майже 3500 тонн допомоги, зокрема палатки, печі та ковдри; у межах країни вертольотами НАТО перевезено більш ніж 1700 тонн допомоги, а також здійснено евакуацію близько 7600 осіб; медичні частини НАТО пролікували більш ніж 8 тис. пацієнтів; інженерною службою НАТО проведено очищення доріг, побудовано школи та укриття, а також забезпечено водопостачання. Протягом проведення операції у Пакистані працювали майже одна тисяча інженерів та допоміжний персонал, а також 200 медиків, більшість з яких служили у Силах реагування НАТО.

Дії НАТО були частиною широкомасштабної допомоги, спрямованої на усунення наслідків катастрофи у Пакистані. За підтримки НАТО, ООН, окремих країн та інших міжнародних організацій збройні сили Пакистану взяли на себе основні зусилля.

Коротко...

| Питання Косова

22 березня прем'єр-міністр Косова Агім Секу зустрівся з Генеральним секретарем НАТО Япом де Хооп Схеффером. Обговорення в основному зосереджувалися на питанні триваючих переговорів, що проходять під егідою ООН, стосовно майбутнього статусу провінції, яка формально є частиною Сербії. Головною ідеєю, яку доніс до прем'єр-міністра Генеральний секретар НАТО, була необхідність подальшого прогресу на шляху впровадження у Косові відповідних стандартів. Такі стандарти стосуються питань перебування національних меншин, свободи пересування та повернення біженців, розбудови державних інституцій, а також заохочення меншин до участі у тимчасових урядових структурах автономії.

| «Лакмусовий папірець»

22 березня прем'єр-міністр колишньої Югославської Республіки Македонія* Влад Буковський відвідав штаб-квартиру НАТО. Він поінформував послів країн-членів НАТО стосовно просування реформ у контексті участі країни у Плані дій щодо членства в НАТО, а також розвитку західнобалканського регіону. Згодом він мав двосторонню зустріч з Генеральним секретарем НАТО Япом де Хооп Схеффером. Після зустрічі, розмовляючи з пресою, Генеральний секретар зазначив, що Альянс вітає прогрес, який було досягнуто під час реформ. Разом з тим він підкреслив, що ще багато має бути зроблено за такими напрямками, як реформування поліції, рівномірне представлення етнічних груп, юридична та судова

реформа. Він зазначив, що ключовою проблемою є саме впровадження реформ, а не лише прийняття законів. Пан Схеффер також звернув увагу на те, що «лакмусовим папірцем» усього процесу реформування буде переконання у тому, що вибори, які наближаються, є «на 110 відсотків» вільними та чесними.

| Вибори у Білорусі

У заяві, оприлюдненій 20 березня, Генеральний секретар НАТО засудив шлях, за яким відбувся процес виборів у Білорусі, після того як міжнародні спостерігачі відзначили, що процес виборів не відповідав демократичним стандартам. «Народ Білорусі має право обирати власне керівництво шляхом реального демократичного процесу, і таке право було знову порушено під час останніх виборів», — наголосив він. Генеральний секретар попередив керівництво Білорусі про необхідність дотримання євроатлантичних демократичних принципів, включаючи принципи, які вони зобов'язалися дотримуватись, приєднавшись до програми НАТО «Партнерство заради миру».

| Слободан Мілошевич

У заяві стосовно смерті колишнього сербського лідера Слободана Мілошевича 11 березня Генеральний секретар НАТО зазначив: «З огляду на численні жертви балканських війн, є прикрим і у багатьох аспектах залишається незадовільним той факт, що тепер правосуддя не буде здатним продовжувати процес».

Зимові олімпійські ігри

На прохання уряду Італії НАТО надала підтримку у гарантуванні повітряної безпеки району міста Турін протягом Зимових олімпійських ігор, що відбулися у лютому. Два літаки Сил раннього повітряного попередження та контролю допомагали італійському керівництву у заходах з посилення повітряного спостереження, забезпечуючи додаткове радіолокаційне покриття території та здійснюючи функції зв'язку. У цьому контексті НАТО також погодилася забезпечити повітряну безпеку під час проведення чемпіонату світу з футболу, що проходить цим літом у Німеччині.

Співробітництво з Новою Зеландією

3 лютого міністр оборони Нової Зеландії Філ Гофф підписав угоду щодо обміну таємною інформацією під час свого візиту до штаб-квартири НАТО. Угода поліпшить якість співпраці НАТО та Нової Зеландії під час проведення миротворчих операцій та операцій з реагування на кризи. Нова Зеландія надала сили для участі в операції під проводом НАТО на Балканах і сьогодні надає особовий склад для участі у Міжнародних силах сприяння безпеці в Афганістані. Минулого року пан Яап де Хооп Схеффер

був першим Генеральним секретарем НАТО, який відвідав Нову Зеландію. Зміцнення співробітництва з сьогоднішніми партнерами та розбудова тісних зв'язків з іншими дружніми націями, що знаходяться поза межами Європи, є головним пріоритетом Альянсу напередодні саміту НАТО, який відбудеться у листопаді.

Хорватські прагнення

30 січня, звертаючись до послів країн-членів та країн-партнерів у НАТО, прем'єр-міністр Хорватії Іво Санадер зазначив, що членство в НАТО та Європейському Союзі є головним пріоритетом країни. Пан Санадер поінформував присутніх про поточний стан реформ, що тривають у Хорватії, а також обговорив загальну ситуацію на Балканах. У розмові з пресою Генеральний секретар НАТО підкреслив підтримку НАТО євроатлантичних прагнень Хорватії. «Лише євроатлантична інтеграція є рецептом для підтримання миру, триваючої безпеки та стабільності на Балканах», – наголосив пан де Хооп Схеффер. Представники НАТО незабаром відвідають Хорватію, щоб дати оцінку триваючим реформам.

Президент Ругова

У заяві, оприлюдненій з причини смерті Президента Косова Ібрагіма

Ругови, Генеральний секретар НАТО високо оцінив його діяльність. «Президент Ругова запам'ятається нам як людина, що присвятила своє життя ідеї створення цілком демократичного, миролюбного та багатоетнічного Косова. Неприйняття паном Руговою жорстокості, особливо з огляду на важкі роки за часів колишньої Югославії, було мужньою і водночас визначною його рисою».

Допомога Іраку

У 2005 році Навчальною місією НАТО в Іраку здійснено підготовку однієї тисячі офіцерів молодшої та середньої ланки в самому Іраку і близько 500 офіцерів пройшли підготовку в навчальних закладах НАТО в Європі. Метою місії є допомога у розвитку офіцерського корпусу, що має сучасні військові навички лідерів, та просування цінностей щодо цивільного демократичного контролю над збройними силами. Підготовка включає курси зі стратегічного планування, менеджменту, а також аналізу досвіду, набутого під час щоденної діяльності. Країни – члени НАТО також виділили збройним силам Іраку озброєння та обладнання, зокрема гвинтівки, шоломи та танки загальною вартістю близько 100 млн. євро.

«Безпека через партнерство»

Публікацію присвячено співпраці НАТО з країнами-партнерами у рамках програми «Партнерство заради миру» та Ради євроатлантичного партнерства.

«Проекти Тростових фондів»

У брошурі роз'яснюється сутність політики та висвітлюються здобутки проектів Тростових фондів Партнерства заради миру.

«Брифінги НАТО»

З метою висвітлення найбільш актуальних питань діяльності Альянсу продовжується випуск серії публікацій «Брифінги НАТО». Українською та російською мовами перекладено брифінги про нову структуру командування трансформованого Альянсу, про відсіч тероризму та запобігання розповсюдженню зброї масового знищення, про операцію НАТО в Афганістані, роль НАТО у врегулюванні криз і боротьбі з тероризмом на морі, про Сили реагування, оперативний потенціал та роль НАТО на Балканах.

НОВИНИНАТО 1/06

«Новини НАТО» – щоквартальне видання, яке висвітлює перебіг співробітництва між Україною та НАТО паралельно з актуальними темами НАТО. Статті, що тут друкуються, не обов'язково представляють офіційну позицію або політику НАТО загалом чи урядів окремих країн-членів.

Видається Відділом громадської дипломатії штаб-квартири НАТО
В-1110, Брюссель, Бельгія.
© НАТО

«Новини НАТО», переклади українською мовою тижневої хроніки заходів, які проводить НАТО, офіційних заяв для преси та інших публікацій також містяться в електронному форматі на веб-сторінці НАТО за адресою:
www.nato.int/ukraine